

BRONNEN

Hoog spel

Het kan verkeren, in de vorige Accountant een recensie van het 'leiderschapsboek' van ex-Shell topman Jeroen van der Veer, in deze editie een biografie van Shell zelf. En niet zomaar een biografie.

Onderzoeksjournalist Marcel Metze werkte naar eigen zeggen ongeveer twintig jaar om een politieke biografie te schrijven van een bedrijf dat zeer succesvol én zeer invloedrijk is. De kenschets 'politieke biografie' is terecht, omdat Metze Shell als een zelfstandige en actieve politieke speler beschouwt, en daarvoor meer dan genoeg ondersteuning en bewijsmateriaal aandraagt.

Metze bouwde genoeg *credits* op. Zijn biografie van Philips-grondlegger Anton Philips telde 622 pagina's, dit boek over Shell toept daar net overheen met een kloeke 632 pagina's (waarvan 62 pagina's noten).

Het boek kent een keurige chronologische opbouw; deel 1 leest als een biografie van Henri Deterding; de 'Rockefeller van Europa'. Zo lezen we over de eerste boorputjes op Sumatra en Borneo, de snelle en gewiekste expansie onder Henri Deterding in de beginjaren - het samengaan van 'de Koninklijke' met Shell Transport and Trading Group - en de stevige strubbelingen begin twintigste eeuw met het Amerikaanse Standard Oil. Tot en met de invloed die de Koninklijke in de Eerste Wereldoorlog verwierf door zich aan de zijde van de Geallieerden te scharen. En idem voor de Tweede Wereldoorlog waarin olie, benzine en kerosine een hoofdrol speelden.

Na 1945 ontstonden er nieuw machtsblokken. Niet alleen de zogenaamde Koude Oorlog, maar het simpele feit dat steeds meer olie en gas te vinden was in landen buiten de directe Westerse invloedssfeer (de Groep van Niet-Gebonden Landen) zorgde voor het nodige aan lobbyen, dealmaking en - af en toe - je verlies slikken. Een heel hoofdstuk besteedt Metze aan het verdwijnen van Shell uit Indonesië in 1965. Ook de oprichting van OPEC komt keurig voorbij en uiteraard de nodige aandacht voor het 'Groningse gas'.

Dat Metze vele jaren onderzoek verrichtte is duidelijk. Soms krijgt de lezer wel erg veel details te lezen, maar met zijn goede schrijfstijl komt Metze daarmee weg. Af en toe leest het boek ook een beetje als een heuse *corporate biography*. Maar deel 4 maakt dat allemaal weer goed. Met als titel 'De kunst van het bekokstoven' komen hierin de echte 'kneepjes van het vak' langs. Om het netjes te zeggen; er bestaan binnen Shell naast de keurige, officiële ook minder officiële communicatiekanalen. In gewone-mensentaal: Shell is heel goed in schimmige deeltjes maken met schimmige personen in schimmige landen. Op zich niet eens onbegrijpelijk, soms zijn er gewoon grijze gebieden/landen waar ieder bedrijf dat daar zaken wil doen doorheen

moet laveren, maar de lezenswaardige voorbeelden in dit deel 4 laten zien dat Shell er wel heel bedreven in is geworden. En dit betekent dat Shell ook op een bepaalde manier naar de eigen *Umwelt* kijkt; als zijnde niet zozeer een stakeholder maar meer een risicofactor die in een bepaalde richting *genudged* moet worden.

Overigens, een leuke constante in het boek is dat duidelijk wordt dat er bijna continu animositeit, strubbelingen en soms zelfs echte weerstand was tussen het Nederlandse en Engelse smaldeel bij Shell. Als we Metze mogen geloven zat dat er al vroeg in, vanaf de fusie tussen de Koninklijke en Shell Transport and Trading Group. En ook over het feit dat Shell sinds enkele jaren eigenlijk de corporate *move* naar Engeland maakte is Metze helder: "Eeuwig zonde."

Tot slot, we strooien niet vaak met superlatieven in *Accountant* maar voor deze maken we graag een uitzondering: Een indrukwekkend staaltje onderzoeksjournalistiek en een interessante en actuele beschrijving van een Nederlands-Brits bedrijf dat al meer dan honderd jaar een wereldspeler is in olie en gas. Een puik boek dus en zeker aanbevolen.

Marcel Metze - *Hoog Spel - de politieke biografie van Shell*.
Balans 2023, ISBN 978 94 638 2269 5

De stemming

En dan verschijnen er zomaar ineens twee boeken over de stem. Misschien niet het eerste waar u aan denkt als belangrijke competentie voor een accountant, maar ga even na hoe vaak u praat, overlegt en discussieert met collega's en klanten. De hele dag door soms. Tijd dus voor wat aandacht voor dit belangrijke instrument.

Elizabeth Ebbink is zelfbenoemd 'stemfluisteraar', heeft professioneel gezongen als sopraan en is zangdocent. Dan weet je alles van de stem als een instrument, hoe dat te gebruiken en ook hoe er zuinig mee om te gaan.

In haar boek bespreekt ze de technieken van spreken en de stemdimensies hard-zacht, hoog-laag, scherp-hees en snel-langzaam. Vol met leuke voorbeelden. Het stemgeluid van Youtube-influencer Nikkie Tutorials klinkt "aardig, verstandig en wijs". Even gegoogeld en inderdaad, die geloof je meteen. Nog een mooie tip van Ebbink: Spreek langzaam, dat toont macht. Ook een leuk hoofdstuk over mannen- en vrouwenstemmen; niet alleen de verschillen die er van nature zijn, maar ook de maatschappelijke waardering en veranderingen hiervan.

Typisch een boek dat je niet van cover tot cover hoeft te lezen, maar al bladerend lees je op elke pagina wat interessants. Vergelijkbare kost vinden we in het boek van stemdocent en sprekerstrainer Alex Boon. Ook toegankelijk geschreven en wat meer aandacht voor stemoefeningen en logopedie. Iets meer een doe-boek dus en ook zeker nuttig. Met aan het einde een heuse KJOE en EE. Kijk, dat soort humor houden wij wel van.

Elizabeth Ebbink - Ligt het aan je stem: Hoe jouw stem je meest effectieve beïnvloedingsinstrument wordt, Boom 2022, ISBN 9789024452071

Alex Boon - Hoe zal ik het zeggen: Sleutelen aan je stem voor sprekende professionals en professionele sprekers, Haystack 2023, ISBN 9789461265500

De strijd om energie - geopolitiek en klimaatverandering

Minder fossiele energie gebruiken en meer renewables, hoe moeilijk kan het zijn?

Best moeilijk, zo blijkt. Daarbij is onze energievoorziening een politieke, zelfs geopolitieke, kwestie, betoogt Roy op het Veld in *De strijd om energie* uit 2023. Hij schreef onder dezelfde titel in 2008 al een bestseller, maar er gebeurde de laatste vijftien jaar (vooral het laatste jaar) zoveel dat velen vroegen om een update. Ik ook; die oude versie stond nog ongelezen in mijn *Tsundoku*, ofwel anti-library.

De nieuwe, vrijwel volledig herschreven versie begint met een interessant interview met milieudefensie-directeur Donald Pols over de rechtszaak tegen Shell. Pols wilde Shell als voorbeeld stellen (het veel grotere Aramco is in de Saoedische 'rechtsstaat' moeilijker aan te klagen) en verwachtte dat de overheid daardoor met regelgeving komt; om Shell een gelijk speelveld te geven en het 'waterbed-effect' te voorkomen. Op het Veld pleit juist voor het beïnvloeden van investeerders in fossiel. Beide meningen komen vrij objectief en uitgebreid aan bod. Op het Veld is dan ook journalist en geen klimaatactivist en zijn nuanceringen zijn op diverse plekken in het boek te vinden. Zijn rekenvoorbeeld, waaruit blijkt dat de wereld ondanks alle renewables voorlopig nog tekorten heeft en dus toch (wat) moet investeren in nieuwe olie- en gasvelden, levert natuurlijk dilemma's op. Daarbij komt de Europese afhankelijkheid en de powerplay van Rusland, en naar verwachting China, om de hoek kijken. Fijne genuanceerde combi van geschiedenisles (*Seven Sisters*, *Sachalin*), politieke duiding, en visie op fossiel, renewables en klimaat.

Roy op het Veld, De strijd om energie, Business Contact, 2023, ISBN 9789047017301

Ely Stroo Cloeck is project- en interimmanager GRC, audit en accountancy. Ze schrijft recensies en samenvattingen van managementboeken, te vinden op 1001managementboeken.nl.